

Tentamen: "PLUSSNING" OCH
BEGRÄNSNING AV ANTALET TILLFÄLLEN

Högskoleverkets rapportserie 2000:10 R

Tentamen: "PLUSSNING" OCH
BEGRÄNSNING AV ANTALET TILLFÄLLEN

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Tentamen: ”plussning” och begränsning av antalet tillfällen

Producerad av Högskoleverket i mars 2000

Högskoleverkets rapportserie 2000:10 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--00/10--SE

Innehåll: Juridiska avdelningen

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, mars 2000

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
”Plussning”	5
Begränsning av rätten att genomgå prov och praktik	6
Summary	8
Inledning	11
”Plussning”; förnyat prov för högre betyg	12
Inledning	12
Svar på Högskoleverkets frågor	13
<i>Vid vilka lärosäten och utbildningar tillåts plussning?</i>	13
<i>Vad är skälet till att plussning tillåts?</i>	14
<i>Finns det skäl som talar mot att ett förbud mot plussning införs i högskoleförordningen?</i>	15
<i>Anförda skäl mot ett förbud mot plussning</i>	16
<i>Anförda skäl för ett förbud mot plussning</i>	17
<i>Sveriges Förenade Studentkårers ställningstagande</i>	17
Bakgrund	18
<i>Förbudet mot plussning i 1977 års högskoleförordning</i>	18
<i>1993 års högskoleförordning</i>	19
<i>Rätten att pröva för högre betyg i gymnasieskolan</i>	19
Högskoleverkets bedömning och förslag	20
Begränsning av rätten att genomgå prov och praktik	22
Inledning	22
Svar på Högskoleverkets frågor	22
<i>Utbildningar där begränsningar förekommer</i>	22
<i>Vad är skälen till att begränsningar införs?</i>	25
<i>Har särskilda överväganden gjorts vid val av antal tillfällen?</i>	25
<i>Finns det ett behov av att förutsättningarna för att begränsa antalet prov- och praktiktillfällen anges i högskoleförordningen?</i>	25
<i>Sveriges Förenade Studentkårers synpunkter</i>	27
Bakgrunden till nuvarande förutsättningar för begränsning av antalet prov- och praktiktillfällen	27
Högskoleverkets bedömning och förslag	30
Författningsförslag	

Sammanfattning

I tillsynsrapporten Rättssäker examination (Högskoleverkets rapportserie 1998:39 R) tog Högskoleverket upp två frågor som gäller studenternas rätt att genomgå prov. Den ena frågan gällde möjligheten för studenter som fått betyget godkänt att efter förnyat prov medges ett nytt, högre betyg, s.k. plussning. Den andra frågan gällde högskolornas möjlighet att begränsa det antal tillfällen som studenterna har rätt att genomgå prov och praktik. Högskoleverket ansåg att ytterligare utredning var nödvändig för att kunna ta ställning. Högskoleverket har därför under 1999 ställt ett antal frågor till samtliga 36 statliga universitet och högskolor samt till två värdhögskolor.

Ett utkast till nu föreliggande rapport har skickats till Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) för synpunkter. SFS har därvid uttalat att organisationen väljer att inte ta ställning i frågan om plussning skall förbjudas eller inte. I fråga om begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen har SFS framhållit att förslaget i utkastet om ett minsta antal provtillfällen är bra, men att slutmålet för SFS är att det inte skall vara tillåtet att begränsa antalet tillfällen.

”Plussning”

Under perioden 1977–1993 var plussning förbjudet genom en regel i den då gällande högskoleförordningen. Något uttalande av statsmakterna om skälen till att detta förbud infördes finns inte. Dessförinnan var det en fråga för varje lärosäte att bedöma om plussning skulle tillåtas eller inte. När 1977 års högskoleförordning ersattes med 1993 års högskoleförordning återfanns inte förbudet mot plussning. Något skäl till detta anfördes inte.

Högskoleverkets undersökning visar att plussning förekommer vid 15 av lärosätena. Vid de sju konstnärliga högskolorna samt vid övriga 16 lärosäten tillåts det inte. Det är främst inom utbildningar som leder till högskoleingenjörsexamen eller civilingenjörsexamen som plussning förekommer. Vid fyra lärosäten tillåts plussning även inom andra utbildningar. Liknande utbildningar förekommer vid lärosäten som inte tillåter plussning. Elva lärosäten som har utbildningar som leder till högskoleingenjörsexamen eller civilingenjörsexamen tillåter inte plussning.

Högskoleverket frågade universiteten och högskolorna om det finns skäl som talar mot att ett förbud mot plussning införs i högskoleförordningen. 14 lärosäten har anfört att det inte finns några sådana skäl. Nio har anfört att sådana skäl finns. Övriga lärosäten har inte redovisat någon uppfattning.

Verkets undersökning visar att antalet utbildningar och lärosäten där plussning tillåts ökar, sannolikt beroende på att man uppmärksammas på att det tillåts på andra lärosäten med liknande utbildningar. Högskoleverket anser att studenter på utbildningar där plussning inte tillåts, missgynnas jämfört med studenter på liknande utbildningar som har denna möjlighet. Det är inte sannolikt att denna orättvisa kommer att åtgärdas genom högskolornas egna åtgärder. Det är inte lämpligt att genom en bestämmelse i högskoleförordningen göra plussning generell tillåtet. Högskoleverket anser därför att plussning av rättviseskäl bör förbjudas.

Begränsning av rätten att genomgå prov och praktik

Enligt 1977 års högskoleförordning hade studerande som underkänts i prov rätt att genomgå förnyat prov för godkänt resultat. Denna regel finns inte i den nu gällande högskoleförordningen. I stället uttalades i förarbetena att högskolorna borde ha rätt att begränsa antalet prov- och praktiktillfällen. Syftet var att förhindra att en student genom upprepade misslyckade prov tar orimligt stora resurser i anspråk. Utbildningsutskottet anförde att det utgick från att begränsningar endast kommer till användning där behovet är särskilt stort.

Högskoleverkets undersökning visar att begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen förekommer vid 18 lärosäten. Begränsningar förekommer främst inom det hälsovetenskapliga utbildningsområdet. Andra utbildningsområden där begränsningar av antalet prov förekommer är teknik, design, konst, musik, media och idrott. Samtliga dessa utbildningar kräver relativt stora resurser.

Mot bakgrund av de förutsättningar för begränsningar som angavs i förarbetena till 1993 års högskolereform, anser Högskoleverket – utifrån den information som framkommit i undersökningen – att de begränsningar som förekommer i stort sett måste anses ligga i linje med dessa förutsättningar. Det finns därför för närvarande inte anledning för statsmakterna att – utöver vad som anges i 1 kap. 4 § högskolelagen – närmare föreskriva under vilka förutsättningar begränsningar får förekomma.

Det är emellertid anmärkningsvärt att det för utbildningar vid sju av lärosätena endast medges totalt tre provtillfällen per kurs. Högskoleverket erinrar om att det antal som diskuterades i förarbetena var fem provtillfällen (ordinarie prov samt fyra omprov). Det är angeläget ur rättssäkerhetssynpunkt att antalet tillfällen inte är för få. Studenterna bör därför genom en bestämmelse i högskoleförordningen garanteras totalt minst fem provtillfällen. För kurser som omfattar praktik bör dock antalet praktiktillfällen bestämmas till minst två.

Summary

In its supervisory report Rättssäker examination [Protecting individual rights with respect to examinations], the National Agency for Higher Education dealt with two issues relating to the right of students to take examinations. One issue concerned the possibility of students with a Pass grade obtaining a higher grade after retaking an examination, a procedure known as grade-boosting. The other issue concerned the possibility of institutions of higher education limiting the number of occasions on which students have the right to retake an examination or undergo work experience. In the view of the National Agency for Higher Education, further study was necessary before an opinion could be proffered. For this reason, in the course of 1999 the National Agency for Higher Education put a number of questions to all 36 state-run universities and university colleges and to two colleges of health sciences.

A draft of the present report was sent to the National Association of Student Unions in Sweden (SFS) for comment. The SFS declared that the organization chose not to hold an opinion in the matter of whether or not grade-boosting should be forbidden. With respect to the matter of limiting the number of occasions on which an examination might be retaken or a work experience period be undertaken, the SFS argued that the proposal in the report regarding a minimum number of occasions was a step in the right direction, but that the ultimate objective of the SFS was that there should be no right to limit the number of occasions in this respect.

Grade-boosting

Between 1977 and 1993, grade-boosting was forbidden by a rule in the Higher Education Ordinance then in force. There is no statement by central government giving its reasons for this prohibition. Each individual institution of higher education previously had the right to decide whether grade-boosting should be permitted for its students or not. When the Higher Education Ordinance of 1993 replaced the Ordinance of 1977, it no longer contained the prohibition against grade-boosting. No reason was given for this change.

The study carried out by the National Agency for Higher Education shows that grade-boosting occurs at fifteen of the institutions of higher education concerned. At the seven colleges of fine arts and at the other sixteen institutions of higher education it is not permitted. Grade-boosting is primarily found in programmes of education of both shorter (three years) and longer duration leading to degrees in engineering. Four institutions of higher education permit grade-boosting in other programmes, too. Similar programmes of education exist at institutions of higher education which do not permit grade-boosting. Eleven institutions of higher education with shorter or longer programmes of education leading to degrees in engineering do not permit grade-boosting.

The National Agency for Higher Education asked the universities and university colleges concerned if there were any reasons for not including a prohibition against grade-boosting in the Higher Education Ordinance. Fourteen institutions of higher education declared that there were no such reasons. Nine declared that there were reasons for a prohibition. The other institutions of higher education gave no opinion.

The Agency's study shows that the number of programmes of education and institutions of higher education permitting grade-boosting is increasing, in all probability as a result of publicity given to the fact that the practice is permitted at other institutions of higher education with similar programmes of education. The National Agency for Higher Education considers that students at institutions of higher education where grade-boosting is not permitted are at a disadvantage by comparison with students in similar programmes of education which do have this possibility. It is not likely that this injustice will be rectified by measures introduced by the institutions of higher education concerned on their own initiative. It would not be appropriate to give general approval to the practice of grade-boosting by way of a regulation in the Higher Education Ordinance. On the grounds of equity therefore, the National Agency for Higher Education considers that the practice of grade-boosting should be forbidden.

Limiting the right to retake examinations and undergo renewed periods of work experience

In the Higher Education Ordinance of 1977, students who had been failed in examinations had the right to retake such an examination in order to obtain a Pass grade. This rule is not contained in the Higher Education Ordinance currently in force. In its place the preparatory materials contained

a declaration to the effect that institutions of higher education should have the right to limit the number of occasions on which examinations could be retaken or periods of work experience could be undergone. This was designed to prevent any single student consuming disproportionate quantities of resources due to repeated failures. The Education Committee noted that it expected such restrictions to be used solely in situations where the need was particularly great.

The Agency's study shows that limitations on the number of occasions on which an examination may be retaken or a period of work experience undergone are in force at eighteen institutions of higher education. Such limitations are mainly found in the health sciences sector. Other sectors in which there are limitations of this kind are technology, design, the fine arts, music, media and physical education - all sectors offering comparatively resource-hungry programmes of education.

Considering the preconditions for limitations of this kind set out in the preparatory materials for the 1993 reform of higher education, it is the view of the National Agency for Higher Education - on the basis of the information provided by the study - that the limitations that are in use should on the whole be considered as in conformity with these preconditions. For this reason there are at present no grounds for central government to specify the preconditions under which such limitations may be instituted in any greater detail than is already given in ch 1 par 4 of the Higher Education Act.

It should be noted, however, that for programmes of education at seven of the institutions of higher education concerned only a total of three examination opportunities per course are allowed. The National Agency for Higher Education must reiterate that the number discussed in the preparatory materials was five (the regular examination plus four resits). From the point of view of legal safeguards for the individual, it is a matter of urgency that the number of opportunities offered to students should not be too restricted. For this reason a stipulation in the Higher Education Ordinance should guarantee students at least five opportunities to take or resit examinations. For courses involving periods of work experience, however, the number of such periods permitted should be explicitly specified as at least two.

Inledning

Högskoleverket har i rapporten Rättssäker examination (Högskoleverkets rapportserie 1998:39 R) pekat på att en rad olika rättssäkerhetsfrågor kan uppkomma i samband med examination. Syftet med rapporten var att utreda hur examinationsfrågor skall eller bör hanteras. På två områden konstaterade Högskoleverket att det fanns anledning att utreda frågorna ytterligare. Det gäller s.k. plussning, dvs. möjligheten för en student som erhållit betyget godkänd att efter förnyat prov medges ett nytt, högre betyg, samt begränsningar av rätten att genomgå prov och praktik.

Högskoleverket har därför undersökt vid vilka utbildningar plussning tillåts och vid vilka utbildningar begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen förekommer. Verket har även frågat lärosätena om det finns behov av författningsändringar på dessa områden.

Ett utkast till rapport har skickats till Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) för synpunkter. SFS:s synpunkter redovisas i respektive avsnitt.

”Plussning”; förnyat prov för högre betyg

Inledning

Före den 1 juli 1993 fanns en regel i högskoleförordningen om att den som hade godkänts i ett prov inte fick genomgå förnyat prov för högre betyg, s.k. plussning. I Högskoleverkets rapport Rättssäker examination (Högskoleverkets rapportserie 1998:39 R) konstaterades att någon motsvarande regel inte finns i den nu gällande högskoleförordningen (1993:100) och att det därför torde vara tillåtet för universitet och högskolor att medge studenterna möjligheten att genomgå förnyat prov för högre betyg.

I arbetet med rapporten Rättssäker examination tillfrågades ett antal institutioner vilka riktlinjer eller vilken praxis som tillämpas vid institutionen/lärosätet i fråga om plussning. Högskoleverket anförde följande i rapporten.

Såsom kommer att framgå av avsnittet Begränsning av rätten att genomgå prov, anses det tillåtet för universitet och högskolor att införa sådana begränsningar. Stödet för detta är högskolelagens krav på effektivt resursutnyttjande. Att medge studenter som redan godkänts på en kurs tillfälle att på nytt tentera för högre betyg rimmar enligt Högskoleverkets mening illa med detta krav.

Det finns mot denna bakgrund anledning att göra en fullständig kartläggning av i vilken omfattning ”plussning” förekommer och att undersöka vilka överväganden som ligger bakom införandet av denna möjlighet. Högskoleverket avser att göra en sådan utredning under 1999.

Högskoleverket ställde därför under våren 1999 följande frågor till samtliga 36 statliga universitet och högskolor samt till två högskolor som har landstinget som huvudman; Hälsohögskolan och Vårdhögskolan i Boden (den senare högskolan ingår dock sedan den 1 oktober 1999 i Luleå tekniska universitet).

1. Ange samtliga utbildningar där ”plussning” är tillåten.
2. Vad är skälet till att ”plussning” tillåts?
3. Före den 1 juli 1993 angavs i högskoleförordningen att den som hade godkänts i ett prov inte fick genomgå förnyat prov för högre betyg. Finns det skäl som talar emot att en motsvarande regel införs i den nu gällande högskoleförordningen?

Svar på Högskoleverkets frågor

Samtliga lärosäten har besvarat frågorna om plussning utom Lärarhögskolan i Stockholm. Enligt uppgift förekommer dock endast betygen underkänd och godkänd vid denna högskola, varför plussning inte kan förekomma.

Sammanlagt 37 lärosäten har alltså besvarat frågorna om plussning.

Vid vilka lärosäten och utbildningar tillåts plussning?

De sju konstnärliga högskolorna i Stockholm har uppgivit att plussning inte förekommer. Det beror dels på de examinationsformer som tillämpas, dels på att normalt endast betygen underkänd eller godkänd ges. Bland övriga universitet och högskolor har 15 uppgivit att plussning inte tillåts (*Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Växjö universitet, Örebro universitet, Högskolan på Gotland, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Skövde, Mitthögskolan, Mälardalens högskola, Södertörns högskola, Hälsohögskolan och Vårdhögskolan i Boden*).

Vid 15 lärosäten är plussning tillåten på följande utbildningar.

Uppsala universitet	Civilingenjör- och högskoleingenjörsprogrammen
Lunds universitet	Utbildningar inom Lunds Tekniska Högskola
Linköpings universitet	Utbildningar inom Linköpings tekniska högskola
Kungl. Tekniska högskolan	Samtliga utbildningar utom tekniskt basår
Karolinska institutet	Biomedicinutbildningen
Luleå tekniska universitet	Samtliga kurser där överbetyg kan ges: civilingenjör- och högskoleingenjörutbildningar, samhällsvetenskapliga utbildningar och pedagogutbildningar
Karlstads universitet	På försök i tre år: högskoleingenjörutbildningar
Högskolan i Borås	Ingenjörutbildningar (med undantag för textilingenjörprogrammet)
Högskolan Dalarna	Tekniska utbildningar samt sjuksköterskeprogrammet, barnmorskeprogrammet, sociala omsorgsprogrammet, tandhygienistprogrammet och fristående kurser inom Hälsa, Vård och Omsorg
Högskolan i Gävle	Utbildningar vid teknikinstitutionen
Högskolan i Halmstad	Utbildningar vid institutionen för teknik och naturvetenskap
Högskolan i Kalmar	Samtliga ingenjörutbildningar utom sjöingenjörutbildningen
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	Högskoleingenjörprogrammen
Idrottshögskolan i Stockholm	Ämnesområdet humanbiologi
Malmö högskola	Utbildningsområdet Teknik och Ekonomi

Det är alltså främst inom utbildningar som leder till högskoleingenjörsexamen eller civilingenjörsexamen samt andra tekniska utbildningar som plussning förekommer. Vid fyra lärosäten tillämpas plussning även inom andra utbildningar. Vid *Karolinska institutet* är det tillåtet på biomedicint utbildningen. *Luleå tekniska universitet* tillåter plussning även inom samhällsvetenskapliga utbildningar och pedagogutbildningar. Vid *Högskolan Dalarna* är plussning tillåtet även inom sjuksköterskeprogrammet, barnmorskeprogrammet, sociala omsorgsprogrammet, tandhygienistprogrammet och fristående kurser inom Hälsa, Vård och Omsorg. Vid *Idrottshögskolan i Stockholm* förekommer plussning inom ämnesområdet humanbiologi.

Enligt uppgift tillåts plussning även vid *Chalmers tekniska högskola*, som är en enskild utbildningsanordnare.

Vad är skälet till att plussning tillåts?

Högskoleverket efterfrågade skälen till att plussning tillåts.

Kungl. Tekniska högskolan har uppgivit att skälet är historiskt; plussning har kanske förekommit under hela den tid högskolan funnits.

Flera lärosäten (*Uppsala universitet, Karlstads universitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Kalmar och Högskolan i Trollhättan/Uddevalla*) har anfört att det är av betydelse för studenterna att lärosätet tillämpar samma regler för ingenjörsutbildningarna som görs vid andra lärosäten.

Lunds universitet har hänvisat till ett yttrande från Lunds Tekniska Högskola och anfört att de erfarenheter och synpunkter som anförs i yttrandet entydigt talar för ett bibehållande av den ordning som nu tillämpas. I yttrandet anförs sammanfattningsvis följande. Plussning stärker studenternas rättssäkerhet, bidrar till förkortade studietider genom att teknologerna inte medvetet låter sig underkännas, tar vara på studenternas intresse och ambitioner samt är väl förenlig med statsmakternas syn på frågan som denna kommit till uttryck i regleringen av urvalet till högskoleutbildning. Vidare är resursförbrukningen för plussning marginell.

Luleå tekniska universitet har anfört följande. Studenter som på grund av tillfälligt nedsatt prestationsförmåga inte lyckats uppnå ett normalt tentamensresultat bör ges möjlighet till detta. Vetskapen om att plussningsmöjligheten finns gör det möjligt för de studenter som tror att de måste nå ett högt betyg på en kurs att tentera i vanlig ordning. De behöver inte lämna in blankt eller avstå från att tentera tills de känner sig säkra på att klara det högre betyget. Universitetets bedömning är att vissa studieförseningar undviks på detta sätt. *Högskolan i Borås, Högskolan Dalarna, Högskolan i*

Gävle, Idrotthögskolan i Stockholm och Malmö högskola har framfört liknande synpunkter.

Finns det skäl som talar mot att ett förbud mot plussning införs i högskoleförordningen?

I 1977 års högskoleförordning angavs att den som hade godkänts i ett prov inte fick genomgå förnyat prov för högre betyg. Frågan som ställdes till lärosätena var: Finns det skäl som talar mot att en motsvarande regel införs i den nu gällande högskoleförordningen?

Av de 15 lärosäten där plussning inte förekommer anser tio (*Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Högskolan på Gotland, Högskolan Kristianstad, Mitthögskolan, Mälardalens högskola, Södertörns högskola och Hälsohögskolan*) att det inte finns skäl som talar mot att ett förbud mot plussning införs i högskoleförordningen. Örebro universitet har anfört att frågan bör regleras nationellt på så sätt att plussning antingen tillåts eller förbjuds. Tre av lärosätena (*Växjö universitet, Högskolan i Skövde och Vårdhögskolan i Boden*) har inte besvarat frågan. Av de lärosäten som inte tillåter plussning har endast *Högskolan i Karlskrona/Ronneby* anfört att det inte finns anledning att införa en regel i högskoleförordningen.

Av de 15 lärosäten där plussning förekommer anser åtta (*Uppsala universitet, Lunds universitet, Linköpings universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Karlstads universitet, Högskolan i Borås och Högskolan i Halmstad*) att det finns skäl som talar emot att ett förbud mot plussning införs i högskoleförordningen. Fyra av lärosätena (*Högskolan i Gävle, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Trollhättan/Uddevalla och Idrotts-högskolan i Stockholm*) anser att det inte finns skäl som talar mot att ett förbud mot plussning införs. Vid två lärosäten (*Högskolan Dalarna och Malmö högskola*) är meningarna delade. Vid båda högskolorna är det företrädare för teknikutbildningar som anfört skäl mot ett förbud. *Karolinska institutet* vill inte ta ställning förrän en utvärdering gjorts av den egna försöksverksamheten med plussning samt synpunkter från övriga universitet och högskolor redovisats.

Av de 30 lärosäten som besvarat frågorna om plussning (de sju konstnärliga högskolorna i Stockholm undantagna) är det alltså 14 som uttalat att det inte finns skäl som talar emot att ett förbud mot plussning införs i högskoleförordningen. Nio lärosäten anser att det finns sådana skäl. Övriga lärosäten har inte uttalat någon uppfattning.

Anförda skäl mot ett förbud mot plussning

De lärosäten som anser att det finns skäl som talar mot ett förbud mot plussning har anfört bl.a. följande.

Uppsala universitet har anfört att enligt universitetets uppfattning är det läge som nu råder, med olika villkor för olika utbildningar, inte bra. Dock är läget mer tillfredsställande än före 1993-07-01, då det var ett allmänt känt förhållande att s.k. plussning tillämpades på många håll inom de tekniska utbildningarna i strid med gällande författning. Efterhand som nya generationer studenter når högskolan finns det också skäl att utforma högskolans bestämmelser med viss flexibilitet så att de kan motiveras för dem som mött ett annat regelsystem i gymnasieskolan. Universitetet kan inte godta ett generellt införande av s.k. plussning, eftersom detta skulle leda till betydande belastning på utbildningsresurserna inom t.ex. juris kandidatutbildningen, men är inte heller berett att förorda en återgång till ett generellt förbud.

Lunds universitet har anfört följande. Något förbud mot plussning bör inte återinföras i högskoleförordningen. I stället understryker föreliggande erfarenheter värdet av den avreglering som ägde rum genom 1993 års högskolereform och de möjligheter denna givit att anpassa undervisning och examination med hänsyn till föreliggande faktiska förhållanden. Tilläggas bör att även studenterna (LUS) i sitt yttrande anför att de inte anser att ett förbud mot plussning bör införas i högskoleförordningen. Lunds Tekniska Högskola har anfört att ett förbud mot plussning skulle strida mot såväl lärarnas som studenternas rättsuppfattning och skulle därför knappast gå att genomdriva i praktiken.

Linköpings universitet har hänvisat till Linköpings tekniska högskola som anfört följande. Regeln blir väldigt svår att efterleva då en student t.ex. vid ett tentamensfall kan, om han eller hon finner att de ej besitter kunskap för ett högt betyg, lämna in en blank tentamen och således bli underkänd för att sedan tentera om vid ett senare tillfälle. Högskolan avstyrker starkt förslaget om att införa begränsningar av plussning.

Luleå tekniska universitet har anfört att resursskäl inte är ett tillräckligt skäl för ett plussningsförbud. Då plussning inte innebär extra tentamensfall uppkommer endast marginalkostnaden för rättning av tillkommande tentamina. Enligt universitetets erfarenhet används möjligheten till plussning endast i marginell omfattning. De besparingar som kan göras med ett plussningsförbud är därmed försumbara och motiverar inte ett centralt reglerat förbud. Universitetet konstaterar att möjligheten till plussning sedan en tid erbjuds i gymnasieskolan. Ett förbud mot plussning

inom högskolan skulle därmed gå emot utvecklingen i övriga delar av utbildningsväsendet.

Karlstads universitet har anfört bl.a. följande. Arbetsmässigt är plussning inget bekymmer för lärarna. Färre studenter än väntat tar chansen att göra om redan godkända tentamina: ambitionerna har ofta funnits hos studenterna men orken har inte räckt till. Det finns inom övriga sektorer av universitetet en rädsla för att plussning skall sprida sig. Inom ämnen med tentamensfrågor av essätyp är redan arbetsbelastningen så svår, att även ett litet antal ”extratentor” av plussningskaraktär skulle upplevas som omöjlig. I stället diskuteras inom flera ämnesområden möjligheten till att begränsa antalet tentamenstillfällen, eftersom man upplever att studenter oftare än tidigare inte kommer väl förberedda till tentamina.

Högskolan i Borås har anfört följande. Rättssäkerhetsskäl talar för att plussning även fortsättningsvis bör tillåtas, om än eventuellt uttryckligen begränsat till ingenjörsutbildningar.

Anförda skäl för ett förbud mot plussning

De flesta lärosäten som anser att det inte finns skäl som talar mot att ett förbud mot plussning införs i högskoleförordningen har endast svarat nekande på frågan. Några lärosäten har dock utvecklat sin ståndpunkt.

Sveriges lantbruksuniversitet har anfört följande. Med rättssäker examination i fokus anser universitetet att detta bör hanteras lika av samtliga lärosäten. Lika hantering anser SLU bör vara att plussning inte är tillåten.

Idrottshögskolan i Stockholm anser att bl.a. ekonomiska skäl talar för att plussning inte bör tillåtas.

Mitthögskolan har anfört följande. Det vore mer rättvist om förutsättningarna var lika vid landets alla universitet och högskolor. Studenterna som konkurrerar sig in på t.ex. civilingenjörsutbildningarna från påbörjade högskoleingenjörsutbildningar har olika konkurrensvillkor om de kommer från högskolor med olika regler för plussning.

Mälardalens högskola har anfört följande. Inga skäl har anförts som skulle tala emot ett återinfört förbud i högskoleförordningen. Tvärtom välkomnar flera tillfrågade en sådan regel, som förutsätts bli generell för högskolan.

Sveriges Förenade Studentkårers ställningstagande

Sveriges Förenade Studentkårer har givits tillfälle att yttra sig över ett utkast till rapport och har förklarat att organisationen väljer att inte ta ställning i frågan om plussning skall förbjudas eller inte.

Bakgrund

Det finns anledning att undersöka varför ett förbud mot plussning infördes i 1977 års högskoleförordning och varför det inte återfinns i 1993 års högskoleförordning. Några lärosäten har som skäl för plussning hänvisat till gymnasieelevers möjlighet att genom provning höja betyg, varför det även finns anledning att närmare undersöka förutsättningarna för sådan s.k. konkurrenskomplettering i gymnasieskolan.

Förbudet mot plussning i 1977 års högskoleförordning

I 1977 års högskoleförordning (7 kap. 6 §, SFS 1977:263) föreskrevs att den som hade godkänts i ett prov inte fick genomgå förnyat prov för högre betyg. Något sådant förbud mot plussning fanns inte i tidigare högskoleförfattningar. 1971 frågade en utbildningsnämnd vid Lunds universitet Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om omprov i betyghöjande syfte var tillåtet eller förbjudet. UKÄ anförde (1971-02-12, dnr 8772/70 U) att det var den tillämpande myndighetens rätt och skyldighet att själva ta ställning i tolkningsfrågor av denna art och lämnade därför framställningen om en viss tolkningsanvisning utan åtgärd. UKÄ anförde därefter följande.

UKÄ vill emellertid i detta sammanhang fästa uppmärksamheten också på en annan förvaltningsrättslig princip, nämligen att, för att ett ”förbud” skall gälla, ett sådant som regel uttryckligen bör framgå av författningstexten.

UKÄ vill dock slutligen erinra om att examinationen i den nya studieordningen i viss utsträckning är integrerad med undervisningen och kan förutsättas bli detta i än större omfattning i framtiden. Med en sådan form för examination är en ”omtentamen” inte möjlig.

1975 beslutade riksdagen om att högskolan skulle reformeras och den Centrala organisationskommittén för högskolereformen (H 75) bildades. Kommittén hade bl.a. till uppgift att lägga fram förslag till förordning om högskoleutbildning. I skrivelse till regeringen den 26 augusti 1976 lämnades ett sådant förslag. I förordningsförslagets 43 § återfanns en regel om att den som hade blivit underkänd i prov hade rätt att undergå förnyat prov för att få godkänt betyg. I kommentaren till denna regel anförde H 75 följande.

Föreskriften i denna § får inte anses innebära ett förbud mot omprov i syfte att höja betyg. Om och i vad mån sådana omprov skall tillåtas får prövas i samband med fastställandet av utbildningsplan eller kursplan.

H75:s förslag remissbehandlades under hösten 1976. I propositionen (1976/77:59) om utbildning och forskning inom högskolan m.m., som lades fram i februari 1977, nämns ingenting om omprov i betygshöjande syfte. Högskoleverket har inte heller i annat sammanhang funnit något uttalande om skälen till att plussning förbjöds i 1977 års högskoleförordning.

1993 års högskoleförordning

Inför 1993 års universitets- och högskolereform utarbetades inom Utbildningsdepartementet promemorian Fria universitet och högskolor (Ds 1992:1). I promemorian lämnades ett förslag till ny högskoleförordning. I förslaget 9 kap. 14 § återfanns förbudet mot plussning: ”Den som har godkänts i ett prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.”

Detta författningsförslag kommenterades inte i promemorian. Vad som togs upp under rubriken Prov och betyg (s. 23) var i stället att det borde vara möjligt för universitet och högskolor att begränsa studenternas rätt att genomgå prov för att få godkänt betyg.

I yttrandena över promemorian anförde bl.a. Lunds universitet att ett generellt förbud mot tentamen i betygshöjande syfte inte borde finnas. I propositionen Frihet för kvalitet (1992/93:1) nämndes inte frågan, men när högskoleförordningen (SFS 1993:100) beslutades återfanns inte förbudet i förordningen.

Rätten att pröva för högre betyg i gymnasieskolan

Bland de lärosäten som anser att det finns skäl som talar mot ett förbud mot plussning, har *Uppsala universitet*, *Lunds universitet* och *Luleå tekniska universitet* påpekat att plussning erbjuds inom gymnasieskolan. Det finns därför anledning att undersöka närmare vilka möjligheter som finns för elever inom gymnasieskolan att förbättra sina betyg.

Den 1 juli 1994 trädde ändringar i gymnasieförordningen i kraft, vilka innebar att en elev hade möjlighet att – hur många gånger som helst – delta i prövning för att höja sitt betyg på en kurs. Förändringen innebar att eleverna kunde höja sina betyg under den tid de gick i gymnasieskolan. Denna möjlighet slopades dock 1995 och det blev endast möjligt att pröva för högre betyg efter slutförd gymnasieutbildning (se 15 § första stycket förordningen [1992:403. ändrad genom SFS 1995:881] om kommunal vuxenutbildning).

När reglerna om tillträde till grundläggande högskoleutbildning ändrades 1996 angavs (p. 5 i bilaga 3 till högskoleförordningen) att ett betyg

på en kurs som ingår i slutbetyget skall ersättas av ett betyg som den sökande har på samma eller motsvarande kurs, om sistnämnda betyg är högre.

Gymnasieelever har alltså inte rätt att pröva för högre betyg under den tid de går i gymnasieskolan. Därefter har de dock rätt att göra det och även att återopa ett nytt, högre betyg vid urval till grundläggande högskoleutbildning.

Högskoleverkets bedömning och förslag

I rapporten Rättssäker examination anförde Högskoleverket att möjligheten för studenter som redan godkänts på en kurs att på nytt tentera för högre betyg rimmar illa med högskolelagens krav på effektivt resursutnyttjande (1 kap. 4 § andra stycket). Flera lärosäten som tillåter plussning har dock anført att resursskäl inte är ett tillräckligt skäl för att förbjuda plussning. Ett stort antal lärosäten anser emellertid att det inte finns några skäl mot ett nationellt förbud mot plussning.

Verkets undersökning visar att antalet utbildningar och lärosäten där plussning tillåts ökar, sannolikt beroende på att man uppmärksammas på att det tillåts på andra lärosäten med liknande utbildningar. Exempelvis infördes möjligheten vid Uppsala universitet 1996, vid Karolinska institutet och Högskolan Dalarna 1997. Uppsala universitet införde möjligheten på begäran av Uppsala teknologkår. Karolinska institutet gjorde det på begäran av programkommittén för biomedicinutbildningen. Högskolan Dalarna fann efter en rundringning till ett antal högskolor att plussning tillåts på ingenjörsutbildningar, varför möjligheten att plussa borde införas i högskolans föreskrifter. Växjö universitet har uppgivit att institutionen för teknik och naturvetenskap anhallit om att få tillämpa plussning p.g.a. att andra högskolor tillåter plussning på utbildningar som leder till ingenjörsexamen. Universitetet hade ännu inte tagit ställning till begäran när Högskoleverkets frågor besvarades.

Vad är anledningen till att allt fler lärosäten gör det möjligt för studenter på vissa utbildningar att tentera för högre betyg? Det främsta skälet torde vara att studenterna inte skall ha ett sämre läge än studenter på liknande utbildningar på andra högskolor. Uppsala teknologkår uttryckte det på följande sätt i sin begäran till rektor för Uppsala universitet att ges möjlighet att ”plussa”.

Även om systemet med plussning på tentamina är rättvist på den högskola det tillämpas, så missgynnar det studenter vid högskolor där systemet ej införts. Så är fallet, eftersom potentiella arbetsgivare, och andra med intresse

av studentens prestationer, jämför betygen med andra studenters betyg vid liknande utbildningar. Om denna liknande utbildning ges vid en högskola där plussning på tentamina tillämpas, så uppstår en skevhet i kunskapsdokumentationen, och den aktuella studenten missgynnas.

Det finns fog för de farhågor som Karlstads universitet redovisat, nämligen att krav på plussning framförs även inom andra utbildningar än ingenjörstudier. Det finns redan exempel på detta. Vid Luleå tekniska universitet tillåts plussning inom samhällsvetenskapliga utbildningar och inom pedagogutbildningar. Vid Högskolan Dalarna förekommer det vid bl.a. sjuksköterskeprogrammet och barnmorskeprogrammet. Liknande utbildningar finns vid andra lärosäten.

Plussning tillåts emellertid långt ifrån vid alla landets ingenjörstudier. Bland de lärosäten där plussning inte är tillåtet har elva lärosäten utbildningar som leder till civilingenjör- eller högskoleingenjörsexamen.

Högskoleverket anser, i likhet med Uppsala teknologkår, att studenter vid högskolor där plussning inte tillåts, missgynnas jämfört med studenter på liknande utbildningar som har denna möjlighet. Med dagens regler är det varje universitet och högskola som själv beslutar om plussning skall vara tillåtet. En stor del av de lärosäten som inte tillåter plussning anser att det inte finns skäl som talar mot ett förbud mot plussning. Det är därför inte sannolikt att den orättvisa som föreligger kommer att åtgärdas genom högskolornas egna åtgärder.

Högskoleverket kan se att möjligheten för studenterna att tentera på nytt för högre betyg har vissa positiva effekter. Det är dock inte lämpligt att genom en bestämmelse i högskoleförordningen föreskriva att plussning skall vara generellt tillåtet. Det skulle, såsom Uppsala universitet framhållit, leda till en betydande belastning på utbildningsresurserna. Det gäller särskilt utbildningar där betygen är av stor betydelse för studenterna, som t.ex. juristutbildningen.

Högskoleverket anser därför att plussning av rättviseskäl bör förbjudas på samma sätt som gällde enligt 1977 års högskoleförordning.

Farhågor om att ett förbud mot plussning inte kommer att följas av vissa lärare är självfallet inte en godtagbar invändning mot ett förbud. Det ankommer på lärosätet att se till att nationella regler efterlevs. Högskolans ledning torde kunna kontrollera att plussning inte medges med hjälp av LADOK, studieregistrert där bl.a. studenternas betyg skall registreras.

Förslag till ny bestämmelse i högskoleförordningen lämnas i sista avsnittet.

Begränsning av rätten att genomgå prov och praktik

Inledning

I rapporten Rättssäker examination redogjorde Högskoleverket för de i förarbetena till 1993 års universitets- och högskolereform angivna förutsättningarna för universitet och högskolor att begränsa studenternas rätt att genomgå prov och praktik. De svar som inkommit från lärosäten och institutioner vid arbetet med rapporten visade enligt Högskoleverkets mening att det förekommer begränsningar som kan ifrågasättas. Verket ansåg dock att en fullständig kartläggning av vilka begränsningar som förekommer vid universitet och högskolor borde göras samt att lärosätena borde ges tillfälle att redogöra för skälen till införda begränsningar, innan eventuella åtgärder föreslås.

Högskoleverket bad under 1999 samtliga statliga universitet och högskolor samt två vårdhögskolor om följande redogörelser:

1. Ange samtliga utbildningar där begränsningar förekommer av rätten att genomgå prov eller praktik.
2. Redogör för skälen till att begränsningar införts.
3. Redogör för hur många prov- och praktiktillfällen som medges för respektive utbildning där begränsningar beslutats. Redogör även för eventuella särskilda överväganden som gjorts vad gäller antalet tillfällen.
4. Finns det ett behov av att förutsättningarna för att begränsa antalet prov- och praktiktillfällen anges i högskoleförordningen?

Svar på Högskoleverkets frågor

Samtliga 38 lärosäten har besvarat frågorna.

Utbildningar där begränsningar förekommer

Vid 18 lärosäten förekommer begränsningar på följande utbildningar, se nästa sida.

Lärosäte	Utbildningar där begränsningar förekommer	Antal prov- och praktiktillfällen
UU	Läkar-, biomedicinar-, sjuksköterske- och sjukgymnastprogrammen samt programmet för biomedicinsk laboratorievetenskap, specialistutbildningar för sjuksköterskor, apotekarprogrammet och receptarieprogrammet samt för fristående kurser inom farmaceutiska fakulteten. Lärarytutbildningar; praktik	För samtliga utbildningar där begränsningar förekommer: 5–6 provtillfällen, två praktiktillfällen
LU	Det konstnärliga området Biomedicinska analytikerutbildningen Läkarutbildningen Sjuksköterskeutbildningen	3 provtillfällen 6 provtillfällen, 2 praktiktillfällen 5 provtillfällen För teoretiska kurser 3 provtillfällen, för klinisk/-praktiska kurser 2 provtillfällen och 2 praktiktillfällen
GU	Logopedutbildningen Läkarutbildningen Utbildningar vid odontologiska fakulteten Socionomprogrammet och utbildningar vid psykologiska institutionen; praktik	4 provtillfällen 4 provtillfällen 5 provtillfällen 2 praktiktillfällen
LiU	Arbetsterapeututbildningen Läkarutbildningen Medicinsk biologi Sjukgymnastutbildningen Sjuksköterskeutbildningen Utbildning i social omsorg Magisterutbildning i folkhälsovetenskap	För samtliga utbildningar där begränsningar förekommer: 5 provtillfällen 2 praktiktillfällen
KI	Audionomutbildningen Barnmorskeutbildningen Biomedicinutbildningen Biomedicinska analytikerutbildningen Folkhälsovetenskap Logopedutbildningen Läkarutbildningen Optikerutbildningen Psykoterapeututbildningen Sjukgymnastutbildningen Sjuksköterskeutbildningen Tandhygienistutbildningen Tandläkarutbildningen Tandteknikerutbildningen Toxikologutbildningen	För samtliga utbildningar där begränsningar förekommer: Normalt 4 + 2 provtillfällen och 1 + 1 omgång av kurs inkl. klinisk kurs

SLU	Hippologprogrammet	3 provtillfällen
KU	Lärarytildningen; praktik	2 praktiktillfällen
VU	Social omsorgsutbildning	3 provtillfällen
	Sjuksköterskeutbildning	3 provtillfällen
	Lärarytildningarna; praktisk-pedagogiska kurser och praktikdelen	2 praktiktillfällen
ÖU	Utbildningar vid institutionen för vårdvetenskap och omsorg samt institutionen för idrott och hälsa	3 provtillfällen
HiB	Barn- och ungdomspedagogprogrammet och grundskollärarytildningarna; praktik	2 praktiktillfällen
	Sjuksköterskeprogrammet	4 provtillfällen, 2 praktiktillfällen
HiG	Språk	4 provtillfällen
	Vårdutbildningar	4 provtillfällen, 2 praktiktillfällen
HiK	Lärarytildningen; praktik	2 praktiktillfällen
Konstfack	Bildlärarytildningen; praktik	2 provtillfällen med möjlighet att begära dispens om synnerliga skäl föreligger
KMH	Samtliga utbildningar	3 provtillfällen, 1 praktiktillfälle. Om studenten underkänns vid praktiken ges möjlighet till specialarbeten så att kursen i sin helhet kan godkännas.
LHS	Lärarytildningar; praktik	2 praktiktillfällen
	En (ej angiven) utbildning	3 provtillfällen
MaH	Lärarytildningar; praktik	2 praktiktillfällen
	Tandlärarytildningen	3 + 3 provtillfällen
	Tandteknikerutbildningen	3 + 3 provtillfällen
	Sjuksköterskeutbildningen, sociala omsorgsprogrammen och biomedicinska analytikerprogrammen	3 provtillfällen, 2 praktiktillfällen
	Miljövetenskap, interaktionsteknologi, materiell och virtuell design, medie- och kommunikationsvetenskap samt scen- och teaterteknologi	3 provtillfällen
Hälsöhgskolan	Samtliga utbildningar	4 provtillfällen
VH i Boden	Samtliga utbildningar	4 provtillfällen

Umeå universitet har anfört att vid universitetet gäller generellt att den studerande har rätt till minst fyra provtillfällen och att begränsningar i antalet tillfällen anges i kursplan. Universitetet har dock inte redovisat vid vilka utbildningar begränsningar förekommer.

Vad är skälen till att begränsningar införts?

De flesta lärosäten anger resursskäl för att begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen införts. I övrigt har anförts att det är angeläget att den student som har stora svårigheter att tillägna sig de kunskaper och färdigheter som krävs får otvetydiga och tidiga signaler om detta (*Lunds universitet*), att genomströmningen ökar (*Karolinska institutet*) och att studenter som blir underkända i sina kliniska studier inte bör arbeta inom människovårdande yrken (*Örebro universitet*). *Högskolan i Gävle* har förutom behovet av effektivt resursutnyttjande anfört kvalitetsskäl. På *Malmö högskola* har odontologiska fakultetsstyrelsen framhållit att det i kompetens- och färdighetsinriktad yrkesutbildning är av vikt att prov sker i nära anslutning till inlärningsperioden samt att möjligheterna till fortsättning av utbildning med patientinriktning i hög grad påverkas av tidsfaktorn. *Hälsö högskolan* har anfört att beprövad erfarenhet talar för att fyra examinationstillfällen är tillfyllest.

Har särskilda överväganden gjorts vid val av antal tillfällen?

På frågan om särskilda överväganden gjorts vad gäller antalet tillfällen som tillåts, har endast två lärosäten svarat.

Uppsala universitet har anfört följande. Beträffande praktik på läkarutbildningen anförs att det är ont om kliniska praktikplatser vilket gör det synnerligen svårt att bereda praktikplatser om samma student kan uppta utbildningsplatsen mer än två gånger.

Malmö högskola har anfört att när provtillfällena bestäms till antalet tre, kan det delvis bero på att det hos någon/några utbildningsansvariga finns en allmän föreställning om att detta antal är i enlighet med förordningens föreskrifter.

Finns det ett behov av att förutsättningarna för att begränsa antalet prov- och praktiktillfällen anges i högskoleförordningen?

Frågorna om begränsning av antalet prov har besvarats av 38 lärosäten. Tio av dessa har svarat ja på frågan om det finns ett behov av att förutsättningarna för att begränsa antalet prov- och praktiktillfällen anges i högskoleför-

ordningen. 19 lärosäten har svarat nej på frågan. Vid två lärosäten är meningarna delade. Sju av lärosätena har inte besvarat frågan.

Bland de tio lärosäten (*Uppsala universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Karolinska institutet, Sveriges lantbruksuniversitet, Danshögskolan, Högskolan i Gävle, Lärarhögskolan i Stockholm, Mälardalens högskola och Vårdhögskolan i Boden*) som svarat ja på frågan har bl.a. följande synpunkter anförts.

Stockholms universitet har anført att det ur rättssäkerhetssynpunkt kan finnas skäl att reglera under vilka förutsättningar begränsningar får tillämpas lokalt, varvid de av styrelsen för universitetet angivna riktlinjerna kan tjäna som förebild. I riktlinjerna anges: ”Om synnerliga skäl föreligger får rektor, efter framställning från fakultetsnämnd, fatta beslut om begränsning av antalet provtillfällen för enskild student. Som synnerliga skäl räknas uppenbara fall av missbruk av den generella rätten för student som underkänts i prov att genomgå förnyat prov”.

Umeå universitet har anført att det ser positivt på att det framgår i högskoleförordningen att begränsningar i antalet prov- och praktiktillfällen kan förekomma och att det är upp till varje högskola att själv besluta om dessa begränsningar.

Sveriges lantbruksuniversitet har anført att det ur rättssäkerhetssynpunkt är lämpligt att förordningen anger ett minsta antal provtillfällen som bör/ skall erbjudas totalt och per tidsenhet.

Högskolan i Gävle har anført att det är tillräckligt att förordningen anger att begränsning av rätten att genomgå prov eller praktik kan göras t.ex. av kvalitets-, lämplighets- och resursutnyttjandeskäl.

Vårdhögskolan i Boden har anført att det vore bra om det fanns klara rekommendationer som skulle ge alla studenter samma förutsättningar. Budgetskäl kan annars styra studenternas möjlighet till omtentamina allt för mycket.

Bland de 19 lärosäten* som svarat nej på frågan har följande synpunkter anförts.

Lunds universitet har starkt understrukit värdet av den nuvarande ordningen, där det ankommer på den enskilda högskolan att besluta om

* Lunds universitet, Linköpings universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Karlstads universitet, Växjö universitet, Örebro universitet, Högskolan i Borås, Högskolan Dalarna, Högskolan på Gotland, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Trollhättan/Uddevalla, Idrottshögskolan i Stockholm, Kungl. Konsthögskolan, Kungl. Musikhögskolan, Södertörns högskola och Hälsohögskolan

eventuella begränsningar i rätten att genomgå prov eller praktik. Detta innebär en smidig anpassning till de skiftande förutsättningar som följer av högskolans mångfald av utbildningar. Härtill kommer också att det torde finnas behov av olika regler för olika examinationsformer. *Högskolan i Kalmar* har anfört liknande skäl.

Växjö universitet har anfört följande. Det ligger i universitetens och högskolornas intresse att studenterna är framgångsrika i sina studier. Utgångspunkten för detta är, förutom att de kunskapsmässiga målen för utbildningen nås, att tillgängliga resurser används på ett effektivt sätt samt att studentens rättssäkerhet tillgodoses.

Sveriges Förenade Studentkårers synpunkter

Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) har givits tillfälle att yttra sig över ett utkast till rapport och har anfört att förslaget i utkastet om ett minsta antal provtillfällen är bra, men att slutmålet för SFS är att det inte skall vara tillåtet att begränsa antalet tillfällen. Enligt SFS kan de få studenter det handlar om inte påverka högskolans resursutnyttjande i någon nämnvärd omfattning.

Bakgrunden till nuvarande förutsättningar för begränsning av antalet prov- och praktik-tillfällen

I 1977 års högskoleförordning fanns inte någon regel om begränsning av antalet provtillfällen. Tvärtom angavs att studerande som hade underkänts i prov hade rätt att genomgå förnyat prov för att få godkänt betyg (7 kap. 6 § första stycket högskoleförordningen [1977:263]). I tidigare författningar, se t.ex. 19 § kungörelsen (1969:332) om utbildning vid teknisk fakultet, fanns dock angivet en möjlighet för en högskola att stänga av en studerande som underkänts fyra gånger i prov för samma ämne eller del av ämne från ytterligare prov vid fakulteten.

Frågan om begränsning av antalet provtillfällen togs upp i förarbetena till 1993 års universitets- och högskolereform.

I promemorian *Fria universitet och högskolor* (Ds 1992:1, s.23) anfördes följande.

För närvarande finns inga begränsningar i studentens rätt att genomgå förnyat prov för att få godkänt betyg. Det bör dock vara möjligt för de lokala högskolemyndigheterna att i kursplan föreskriva om en sådan begränsning.

I förslaget till ny högskoleförordning ... har intagits bestämmelser om att föreskrift får ges om att en student inte får genomgå förnyat prov mer än högst fyra gånger. En sådan bestämmelse är främst avsedd för att förhindra att en student genom upprepade misslyckade prov tar orimligt stora resurser i anspråk.

I propositionen Frihet för kvalitet (prop. 1992/93:1 s. 43–44) anförde departementschefen följande med anledning av förslaget i promemorian.

För närvarande finns inga begränsningar i studentens rätt att genomgå förnyat prov för att få godkänt betyg. I promemorian anfördes att det borde vara möjligt för de lokala högskolemyndigheterna att i kursplan föreskriva om en sådan begränsning. I promemorians förslag till ny högskoleförordning har därför intagits bestämmelser om att föreskrift fick ges om att en student inte skulle få genomgå förnyat prov mer än högst fyra gånger, dvs. maximalt fem provtillfällen.

Denna föreslagna möjlighet har orsakat delade meningar i remissopinionen, där främst SACO, TCO, SFS, enskilda studentkårer och enskilda studenter vänder sig mot förslaget. Universiteten och högskolorna är däremot i de flesta fall positiva till förslaget och en del vill ha utökade möjligheter att begränsa studenternas rätt att upprepade gånger genomgå praktik etc. Några av universiteten anser att den här typen av beslut borde kunna fattas av dem själva utan särskild reglering i förordningen.

För egen del vill jag framhålla att syftet med den föreslagna bestämmelsen var att göra det möjligt för ett universitet eller en högskola att begränsa antalet provtillfällen – både tentamenstillfällen och praktik – i de fall en obegränsad rätt skulle leda till orimligt resursslöseri.

Jag har – efter att noga ha övervägt de olika argumenten – kommit fram till att det bör vara möjligt för varje universitet och högskola att själv fatta beslut om eventuella begränsningar i rätten att genomgå tentamina och genomföra praktikperioder. Grunden för sådana beslut kan sökas i högskolelagens krav på effektivt resursutnyttjande. Jag anser därför inte att det är nödvändigt att införa en bestämmelse i förordningen för att universitet och högskolor skall ha den rätten. Jag utgår från att de beslutsorgan som har att ta ställning till sådana begränsningsförslag i sin bedömning väger in den typen av argument som bl.a. framförts av de fackliga organisationerna och studenterna

Utbildningsutskottet (bet. 1992/93:UbU3 s. 29) anförde följande med anledning av regeringens förslag.

De olika remissyttrandena till departementspromemorian Fria universitet och högskolor (Ds 1992:1) uppvisade en splittrad bild vad angår behovet av en begränsning av rätten att genomgå prov. Många anser instrumentet vara tveksamt för effektiviseringen av studierna. Andra förordar dock en begränsning av antalet provtillfällen. Sannolikt föreligger skillnader i synsätt mellan olika fakulteter och discipliner. Utskottet anser därför att möjligheten att begränsa antalet provtillfällen skall finnas men utgår samtidigt från att begränsningen endast kommer till användning där behovet är särskilt stort.

Enligt 1 kap. 4 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) är det en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna vid högskolorna att de tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Departementschefen anförde alltså i propositionen Frihet för kvalitet att han utgick från att de beslutsorgan som har att ta ställning till begränsningsförslag i sin bedömning väger in den typen av argument som bl.a. framförts av de fackliga organisationerna och studenterna. Av propositionen framgår dock endast att SACO, TCO, SFS, enskilda studentkårer och enskilda studenter vänder sig mot förslaget. Det finns därför anledning att närmare redogöra för vad dessa instanser anförde i sina remissyttranden (Ds 1992:52, volym 4).

Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) avstyrkte förslaget och anförde följande. En studerande som upprepade gånger missar ett tentamenstillfälle på samma kurs blir – eller bör bli – föremål för särskild uppmärksamhet av berörda lärare och studievägledare. Med det ansvar för undervisningen som åvilar högskolans lärare är det en självklar fråga för berörda lärare att på lämpligt sätt ta tag i fall av studiemisslyckanden. En avstängningsparagraf skulle ha föga positiva ekonomiska konsekvenser, och än färre pedagogiska.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) anförde följande. TCO är kritisk till förslaget om att införa en generell begränsning av antalet tentamenstillfällen. Inom några områden är begränsningen av resursskäl och med hänsyn till yrkesområdet befogad, men inom andra områden har några sådana skäl och hänsyn ingen relevans. Skulle dock en begränsning ske vill TCO framföra att med tentamenstillfällen måste avses ett tillfälle då den studerande själv valt att tentera och att en stor hänsyn skall tas till

den studerandes situation eller vid vilket skede under utbildningen som den studerande närmar sig ”gränsen”.

Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) anförde bl.a. följande. Tidigare har UHÄ och utbildningsdepartementet försökt föreslå att studenter skall kunna avskiljas från sin utbildning efter fyra missade tentamina. Denna gång skall studenten inte avskiljas, bara hindras från att genomgå ett visst prov mer än fyra gånger. I verkligheten är det inte alltid skillnad mellan avskiljande och att bli hindrad från att göra om ett prov. En student som siktar på att få en viss examen kommer flera gånger under studietiden att råka på kurser som måste klaras för att det skall vara möjligt att nå examen.

I promemorian Studentinflytande inom högskolan (Ds 1998:51, s. 174) har frågan om begränsning av antalet provtillfällen tagits upp. Arbetsgruppen anförde följande.

När det gäller begränsning av antalet prov menar vi att det från rättssäkerhetssynpunkt är tveksamt att tillåta så långtgående bestämmelser utan tydligt författningsstöd. Att en högskola på egen hand kan införa bestämmelser som i praktiken innebär ett avskiljande från studierna står inte heller i proportion till de mycket rigorösa krav som i övrigt reglerar avskiljande och de betydande krav på passivitet som gäller för att rätten att delta i undervisning skall gå förlorad.

Vi menar givetvis att det är positivt om högskolan har en viss praxis som innebär att man fångar upp de studenter som misslyckats flera gånger i prov och diskuterar det enskilda fallet. Det bör däremot inte, anser vi, mot bakgrund av ovanstående resonemang vara möjligt att lokalt inrätta en regel som automatiskt innebär att studenterna förvägras rätt att delta i undervisningen därför att man misslyckats i ett visst antal prov. Sådana regler riskerar också att ytterligare fokusera studentens intresse enbart på examinationen.

Högskoleverkets bedömning och förslag

Begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen på en kurs kan leda till att en student inte kan avlägga den examen som utbildningen syftar till. Det är därför av stor vikt att eventuella begränsningar hanteras på ett sätt som är rättssäkert för studenterna.

Högskoleverket har i egenskap av tillsynsmyndighet över universitet och högskolor haft att ta ställning till klagomål från studenter om olika högskolors begränsningar av antalet provtillfällen. Det har gällt medicinska och odontologiska utbildningar. Högskoleverket fann inte skäl att invända mot begränsningarna som sådana.

Högskoleverket anser att det är rimligt att universitet och högskolor har möjlighet att begränsa antalet prov- och praktiktillfällen i de fall en obegränsad rätt skulle – såsom utbildningsministern anförde i förarbetena till 1993 års högskolereform – leda till ett orimligt resursslöseri. Verkets utredning visar att begränsningar förekommer på utbildningar vid 18 universitet och högskolor. Ett syfte med utredningen är att undersöka om begränsningar – såsom utbildningsutskottet anförde – endast kommer till användning där behovet är särskilt stort.

Utgångspunkten för lärosätenas möjlighet att begränsa prov- och praktiktillfällen är 1 kap. 4 § högskolelagen, där det anges att det är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna vid högskolorna att de tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Utgångspunkten är alltså de resurser som står till högskolornas förfogande för verksamheten.

Varje lärosäte beslutar självt hur resurserna skall användas för olika utbildningar. Ett mått på vilka resurser olika utbildningar kräver är dock de schablonbelopp per helårsstudent som riksdagen årligen bestämmer. För de utbildningsområden som har lägst ersättning – humanistiskt, teologiskt, juridiskt resp. samhällsvetenskapligt utbildningsområde – är beloppet 13 544 kr per helårsstudent. För utbildningsområdet undervisning (avseende den praktisk-pedagogiska delen) är ersättningen 26 170 kr. För de naturvetenskapliga, tekniska och farmaceutiska utbildningsområdena samt vårdområdet är ersättningen 36 580 kr per helårsstudent. För odontologiskt 33 217 kr och för medicinskt 44 689 kr. För utbildningsområdena design, konst, musik, opera, teater, media, dans, och idrott är ersättningsbeloppen avsevärt högre (se prop. 1999/2000:1 utgiftsområde 16, s. 132).

Högskoleverkets undersökning visar att begränsningar av antalet prov främst förekommer inom det hälsovetenskapliga utbildningsområdet. Andra utbildningsområden där begränsningar av antalet prov förekommer är teknik, design, konst, musik, media och idrott. Samtliga dessa utbildningar kräver relativt stora resurser. Det är endast i fråga om en utbildning som Högskoleverket ställer sig frågande till att begränsningar av antalet prov införts. Det gäller språk vid Högskolan i Gävle. Vidare har Umeå universitet inte redovisat vid vilka utbildningar begränsningar förekommer.

När begränsningar införts i fråga om kurser som omfattar praktik torde skälet ha varit att studenter som blivit underkända måste genomgå hela praktikkursen på nytt. Uppsala universitet har uppgivit att kostnaden per student uppgår till ca 2 000 kr per praktikvecka. Det är då enligt Högskoleverkets mening rimligt att antalet praktiktillfällen begränsas.

Mot bakgrund av de förutsättningar för begränsningar som angavs i förarbetena till 1993 års högskolereform, anser Högskoleverket – utifrån den information som framkommit i undersökningen – att de begränsningar som förekommer i stort sett måste anses ligga i linje med dessa förutsättningar. Det finns därför för närvarande inte anledning för statsmakterna att – utöver vad som anges i 1 kap. 4 § högskolelagen – närmare föreskriva under vilka förutsättningar begränsningar får förekomma. Högskoleverket avser dock att i sin uppgift som tillsynsmyndighet närmare undersöka vilka skäl som ligger bakom begränsningar av antalet provtillfällen för vissa utbildningar. Skulle en senare undersökning visa att det finns anledning att skärpa förutsättningarna för att högskolorna skall få besluta om begränsningar, kan det ske genom att i högskoleförordningen införa en bestämmelse som anger att högskolorna får fatta sådana beslut endast om synnerliga skäl föreligger.

Det är emellertid anmärkningsvärt att det för utbildningar vid sju av lärosätena endast medges totalt tre provtillfällen per kurs. Vid flera lärosäten förekommer att studenterna medges totalt fyra provtillfällen. Högskoleverket erinrar om att det antal som diskuterades i förarbetena var fem provtillfällen (ordinarie prov samt fyra omprov). Det är angeläget ur rättssäkerhetssynpunkt att antalet tillfällen inte är för få. Studenterna bör därför genom en bestämmelse i högskoleförordningen garanteras minst fem provtillfällen. För kurser som omfattar praktik bör dock antalet praktiktillfällen bestämmas till minst två. Eventuella begränsningar av antalet prov- och praktiktillfällen skall framgå av kursplanen.

Förslag till ny bestämmelse i högskoleförordningen lämnas i sista avsnittet.

Författningsförslag

Förslag till ny regel i högskoleförordningen (1993:100, omtryck SFS 1998:1003)

6 kap. 11 a §

Prov

Om en högskola med stöd av 1 kap. 4 § andra stycket högskolelagen (1992:1434) begränsar det antal tillfällen en student får genomgå prov på kurs eller del av kurs för godkänt resultat, skall antalet tillfällen bestämmas till minst fem. Om kursen omfattar praktik får dock antalet praktiktillfällen bestämmas till minst två. Eventuella begränsningar skall anges i kursplanen.

Student som har godkänts i ett prov på en kurs eller på del av kurs får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Högskoleverkets rapportserie

- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Bilagor:
• Bilaga 1: Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
• Bilaga 2: Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1995:1 R
- Grundskollärautbildningen 1995
Högskoleverkets rapportserie 1996:1 R
- Examensrättsprövning – Utbildning i biodynamisk odling
Högskoleverkets rapportserie 1996:2 R
- Tillsynsrapport – Avgiftsfri utbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:3 R
- Examensrättsprövning – Konstnärlig kandidat- och magisterexamen
Högskoleverkets rapportserie 1996:4 R
- Examensrättsprövning – Kyrkomusikalisk utbildning vid Skändalsinstitutet
Högskoleverkets rapportserie 1996:5 R
- Kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1996:6 R
- Vårdutbildningar i högskolan – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1996:7 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1994/95
Högskoleverkets rapportserie 1996:8 R
- Forskarutbildningen inom det språkvetenskapliga området – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1996:9 R
- The National Quality Audit of Higher Education in Sweden
Högskoleverkets rapportserie 1996:10 R
- Avgiftsbelagd utbildning i privat regi – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1996:11 R
- Kriterier för benämningen universitet – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R
- Kvinnor och män i högskolan. Från gymnasium till forskarutbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:13 R
- Swedish Universities & University Colleges 1994/95 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1996:14 R
- Examensrättsprövning – Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet
Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Borås
Högskoleverkets rapportserie 1996:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet
Högskoleverkets rapportserie 1996:17 R
- Examensrättsprövning – Uppföljning av teologisk utbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:18 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping
Högskoleverkets rapportserie 1996:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlstad
Högskoleverkets rapportserie 1996:20 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lärarhögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1996:21 R
- Högskoleprovet – Genom elva forskares ögon
Högskoleverkets rapportserie 1996:22 R
- Högskola på Gotland
Högskoleverkets rapportserie 1996:23 R
- Rätt att inrätta professorer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Kalmar, Karlstad, Växjö, Örebro samt Mitthögskolan och Mälardalens högskola
Högskoleverkets rapportserie 1996:24 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1994/95 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1996:25 R
- Förslag till meritvärdering vid urval på betyg – Högskoleverkets förslag till meritvärdering av nya och gamla gymnasiebetyg m.m.
Högskoleverkets rapportserie 1996:26 R
- Redovisning vid universitet och högskolor – Rapport till regeringen
Högskoleverkets rapportserie 1996:27 R
- Quality Audit of Uppsala University
Högskoleverkets rapportserie 1996:28 R
- Tillsynsrapport – Förfarande med inaktiva doktorander
Högskoleverkets rapportserie 1996:29 R
- Examensrättsprövning – Prövning av medieutbildningen vid Mediehögskolan i Uppsala
Högskoleverkets rapportserie 1996:30 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid fem lärosäten
Högskoleverkets rapportserie 1997:1 R
- Högskoleutbildningar inom vård och omsorg – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1997:2 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:3 R
- Examensrättsprövning – Lärarutbildning vid högskolorna i Borås och Halmstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Örebro
Högskoleverkets rapportserie 1997:5 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna
Högskoleverkets rapportserie 1997:6 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Operahögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1997:7 R
- Kvalitet och förändring
Högskoleverkets rapportserie 1997:8 R
- Rekryteringsmål för kvinnliga professorer – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:9 R
- Examensrättsprövning – Utbildningar vid Södertörns högskola
Högskoleverkets rapportserie 1997:10 R
- Examensrättsprövning – Grundskolläraexamen vid Högskolan i Falun/Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R
- Examensrättsprövning – Utbildningar vid Företagsekonomiska Institutet, Stockholms Musikpedagogiska Institutet och Högskolan i Gävle/Sandviken
Högskoleverkets rapportserie 1997:12 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby
Högskoleverkets rapportserie 1997:13 R
- Examensrättsprövning – Utbildning i pedagogiskt drama vid tre folkhögskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:14 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Gävle/Sandviken
Högskoleverkets rapportserie 1997:15 R
- Poänggivande uppdragsutbildning i högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:17 R
- Swedish Universities & University Colleges 1995/96 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1997:18 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1995/96 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1997:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mälardalens högskola
Högskoleverkets rapportserie 1997:20 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Danshögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:21 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungliga Musikhögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:22 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:23 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Halmstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:24 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Kalmar
Högskoleverkets rapportserie 1997:25 R
- Kandidat- och magisterexamen vid Kungliga Musikhögskolan – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:26 R
- Uppföljning av resurstillelningsystemet för grundläggande högskoleutbildning – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:27 R
- Bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:28 R
- Läkarutbildningen i Sverige – hur bra är den?
Bilagor:
• Självvärderingar och extern bedömning
• Vad säger studenterna om läkarutbildningen?
• Vad säger AT-läkare, handledare och examineringer om läkarutbildningen?
Högskoleverkets rapportserie 1997:29 R
- Apotekarutbildningen vid ytterligare en högskola? – Ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:30 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mitthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:31 R
- Gymnasieläraexamen vid Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet och Mitthögskolan – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:32 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Bilagor:
• Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
• Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:33 R
- Konstnärlig högskoleexamen i konst och design vid fem hantverksskolor – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:34 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl. Konsthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:35 R
- Examensmål för lärarexamina
Högskoleverkets rapportserie 1997:36 R
- Rätt att inrätta professorer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Halmstad, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Högskolan i Örebro, Idrottshögskolan samt Mitthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:37 R

- Magisterexamensprövning vid elva högskolor – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:38 R
- Examinationen i högskolan – Slutrapport från Högskoleverkets examinationsprojekt
Högskoleverkets rapportserie 1997:39 R
- Tillväxt och växtvård – Uppföljning av magisterexamensrätt på medelstora högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:40 R
- Kvalitetsarbete – ett sätt att förbättra verksamhetens kvalitet vid universitet och högskolor. Halvtidsrapport för granskningen av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:41 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl. Tekniska högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:42 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Stockholms universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:43 R
- Kvinnor och män i högskolan – från gymnasium till forskarutbildning 1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:44 R
- Magisterexamen söker identitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:45 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Skövde
Högskoleverkets rapportserie 1997:46 R
- Hur står det till med kvaliteten i högskolan?
Högskoleverkets rapportserie 1998:1 R
- De första 20 åren – utvecklingen vid de mindre och medelstora högskolorna sedan 1977
Högskoleverkets rapportserie 1998:2 R
- Quality Audit of Mid-Sweden University College
Högskoleverkets rapportserie 1998:3 R
- Särskilda utbildningsåtgärder – vad blev det av dem? En uppföljningsstudie av vissa särskilda utbildningsåtgärder inom högskolan som finansierats med arbetsmarknadspolitiska medel, enligt regeringens uppdrag.
Högskoleverkets rapportserie 1998:4 R
- "En utmärkt möjlighet att byta karriär"
NT-SVUX-satsningen – vad blev det av den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:5 R
- "Bara jag får chansen att få visa vad jag kan"
Satsningen på aspirantutbildningen – vad blev det av den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:6 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Karolinska Institutet
Högskoleverkets rapportserie 1998:7 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskoleverkets rapportserie 1998:8 R
- Magister- och kandidatexamen i huvudämnen inom vård och omsorg
Högskoleverkets rapportserie 1998:9 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Konstfack
Högskoleverkets rapportserie 1998:10 R
- Högskola i dynamisk utveckling – fyra högskolors förutsättningar att bli universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:11 R
- Kan kiropraktor- och napparatutbildningar inordnas i den statliga högskolan? En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1998:12 R
- Women and men in higher education – from upper secondary to postgraduate training 1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1998:13 R
- Diakonivetenskap vid Ersta Sköndal högskola – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:14 R
- Värdering & erkännande av utländsk högskoleutbildning, principer och metodik
Högskoleverkets rapportserie 1998:15 R
- Utbildning och forskning för strategisk internationalisering. Redovisning av ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid SLU
Högskoleverkets rapportserie 1998:17 R
- Sjöbefälsutbildningar i högskolan – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1998:18 R
- Sjöbefälsutbildning vid Comet AB – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Chalmers tekniska högskola
Högskoleverkets rapportserie 1998:20 R
- Forsatt granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor – Utgångspunkter samt angrepps- och tillvägagångssätt för Högskoleverkets bedömningsarbete
Högskoleverkets rapportserie 1998:21 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Teaterhögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1998:22 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1997
Högskoleverkets rapportserie 1998:23 R
- Swedish Universities & University Colleges 1997 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1998:24 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1997 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1998:25 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Göteborgs universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:26 R
- Vetenskapsområden. Bedömning av tre högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1998:27 R
- Ny yrkesexamen inom hälso- och sjukvård - ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:28 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Dramatiska institutet
Högskoleverkets rapportserie 1998:29 R
- Läraryrket i högskolorna i Karlskrona/Ronneby, Mälardalen, Kristianstad och Södertörn
Högskoleverkets rapportserie 1998:30 R
- Högskolans lokaler – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:31 R
- Tillgodsörknande av kurs – Tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1998:32 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Idrotthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1998:33 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Luleå tekniska universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:34 R
- Ett system för forskningsinformation på Internet (SAFARI) – Ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:35 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Växjö
Högskoleverkets rapportserie 1998:36 R
- En försvarshögskola på väg mot akademien – En bedömning av hur Försvarshögskolans stabsprogram, chefsprogram och totalförsvarsprogram förhåller sig till likartad utbildning inom högskolan vad avser nivå och kvalitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:37 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Umeå universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:38 R
- Rättssäker examination – en tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1998:39 R
- Doktorander från länder utanför Norden och Europeiska unionen
Högskoleverkets rapportserie 1998:40 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Handelshögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1999:1 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Linköpings universitet
Högskoleverkets rapportserie 1999:2 R
- Magisterexamen söker identitet. Del II
Högskoleverkets rapportserie 1999:3 R
- Dimensionering av lärarutbildning – analys inför samråd 1998
Högskoleverkets rapportserie 1999:4 R
- Högskolans regler och delegeringssystem - Tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1999:5 R
- Högskolans ansvar för studenthållsvården - Tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1999:6 R
- Vad hände sedan? Avnämarna av gymnasieskolan och av högskolans grundutbildning
Högskoleverkets rapportserie 1999:7 R
- Arkitektutbildningen – Högskoleverkets utredning och utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1999:8 R
- Psykoterapeutexamen – Examensrättsprövning för tio enskilda utbildningsanordnare
Högskoleverkets rapportserie 1999:9 R
- Utlandsstudier – till vilken nytta? En utvärdering av effekter av utlandsstudier
Högskoleverkets rapportserie 1999:10 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1998
Högskoleverkets rapportserie 1999:11 R
- Swedish Universities & University Colleges 1998 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1999:12 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1998 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1999:13 R
- Högskolans uppdragsutbildning – Ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1999:14 R
- Antagning till forskarutbildning
Högskoleverkets rapportserie 1999:15 R
- Ny inriktning inom magisterexamen
Högskoleverkets rapportserie 1999:16 R
- Rätt juristutbildning? Utvärdering av juristutbildningar
Högskoleverkets rapportserie 2000:1 R
- Forskarskolor – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 2000:2 R
- Journalistutbildningarna i högskolan
Högskoleverkets rapportserie 2000:3 R
- Högskolestudier och funktionshinder
Högskoleverkets rapportserie 2000:4 R
- Utbildning inom vård och omsorg – en uppföljande utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 2000:5 R
- Utvärdering av Socionomutbildningar
Högskoleverkets rapportserie 2000:6 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping
Högskoleverkets rapportserie 2000:7 R
- Lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald
Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R
- Goda exempel
Hur universitet och högskolor kan arbeta med jämställdhet, studentinflytande och social och etnisk mångfald
Högskoleverkets rapportserie 2000:9 R

Rapporter i Högskoleverkets rapportserie
speglar Högskoleverkets officiella inställning.

Högskoleverkets rapportserie 2000:10 R
ISSN 1400-948X
ISRN HSV-R--00/10--SE

Högskoleverket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar, tillsyn, internationella frågor och studieinformation. Dessutom ansvarar verket för samordningen av det svenska universitetsdatornätet SUNET.